

УДК 340.115.7

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.6.1.19>

ПРИНЦИПИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ В НАДНАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРЯДКУ

Камінська Ілона Василівна,

orcid.org/0000-0001-9458-9730

доцент, докторант відділу теорії держави і права
Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України

У статті проаналізовано нормативно-правові аспекти правозастосування в наднаціональному правопорядку. Проаналізовано повноваження, делеговані державами-членами інституціям ЄС, визначено критерії розмежування повноважень в окремих сферах, порядок їх взаємодії у правовому врегулюванні. Проаналізовано систему нормативно-правових актів, які видаються в ЄС. Зазначено, що засади правового регулювання, передбачені Договором про Європейський Союз та Договором про функціонування Європейського Союзу, визначають порядок їх правозастосування в наднаціональному правопорядку.

Проаналізовано джерела засад та принципів правозастосування в наднаціональному правопорядку. Досліджено роль Суду ЄС та національних судів у питаннях правозастосування. Виокремлено два принципи правозастосування – вищої юридичної сили та прямої дії права ЄС. Проаналізовано окремі рішення Суду ЄС, в яких визначено критерії правозастосування. Основоположним принципом є принцип вищої юридичної сили права ЄС, згідно з яким законодавство ЄС не може бути нижчим від національного законодавства, тому що сама природа Договорів встановлює спільні сфери, цінності та напрями розвитку права, яке розвивається в умовах функціонування інтеграційного правопорядку. При цьому звернуто увагу на критерії, які обмежують дію цього принципу. Встановлено, що примат права ЄС має застосовуватися до всіх національних актів, незалежно від того, були вони прийняті до або після відповідного акта ЄС, і спрямований на те, щоб громадяни були однаково захищені законодавством ЄС на всіх територіях ЄС.

Ключові слова: правові акти Європейського Союзу, принцип вищої юридичної сили, пряма дія права ЄС, рішення Суду ЄС, джерела права ЄС.

Kaminska Ilona. Principles of law enforcement in the supranational legal order

The article analyzes the normative and legal aspects of law enforcement in the supranational legal order. The powers delegated by the member states to the EU institutions were analyzed, the criteria for the delimitation of powers in certain areas, the order of their interaction in the legal regulation were determined. The system of regulatory legal acts issued in the EU is analyzed. It is noted that the principles of legal regulation provided for by the Treaty on the European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union determine the order of their enforcement in the supranational legal order.

The sources of the principles and principles of law enforcement in the supranational legal order are analyzed. The role of the Court of Justice of the European Union and national courts in matters of law enforcement has been studied. Two principles of law enforcement are distinguished – supreme legal force and direct effect of EU law. Separate decisions of the Court of Justice in which the criteria of law enforcement are defined are analyzed. The fundamental principle is the principle of the supreme legal force of EU law, according to which EU legislation cannot be inferior to national legislation, because the very nature of the Treaties establishes common areas, values and directions for the development of law, which develops in the conditions of the functioning of the integration legal order. At the same time, attention was paid to the criteria

that limit the effect of this principle. It is established that the primacy of EU law must apply to all national acts, regardless of whether they were adopted before or after the relevant EU act, and aims to ensure that citizens are equally protected by EU law in all EU territories.

Key words: *legal acts of the European Union, principle of supreme legal force, decisions of the EU Court, sources of EU law.*

Застосування законодавства Європейського Союзу (далі – ЄС) є надскладним питанням не лише з точки зору кореляції національних та наднаціональних норм, а і ставлення національних урядів та судових органів до наднаціонального правопорядку. З одного боку, положення Договору про Європейський Союз (далі – ДЄС), Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС) та вторинного законодавства ЄС має вищу юридичну силу, а з іншого – держави-члени в окремих сферах неохоче поступаються національним законодавчим врегулюванням. Це пов'язано з певною конкуренцією щодо повноважень інституцій ЄС та національних органів влади, оскільки Союз наділений виключними повноваженнями далеко не в усіх соціально-економічних сферах.

Важливу роль у вирішенні цих питань відіграють Суд ЄС, який приймає рішення у питаннях тлумачення та застосування Договорів, а також національні суди держав-членів, які розглядають правові спори, керуючись правом ЄС.

З огляду на те, що 22 червня 2022 року Україна набула статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу, процес адаптації національного законодавства до *acquis* ЄС є першочерговим кроком євроінтеграції. А тому проведення досліджень, пов'язаних із правозастосуванням у ЄС, – актуальне та своєчасне. Вивчення цих питань на рівні доктринальних досліджень сприятиме впровадженню *acquis* ЄС у вітчизняну правову систему та підвищуватиме рівень обізнаності правників у питаннях функціонування судових органів у державах, які вже вступили до ЄС.

Мета – визначити особливості організації наднаціонального правопорядку; проаналізувати систему правових актів ЄС, засади та особливості правозастосування в ЄС; визначити проблемні питання правозастосування в наднаціональному правопорядку та роль Суду ЄС і національних судів у їх вирішенні.

Європейський Союз (далі – ЄС) – наддержавна організація, до складу якої входить 27 держав-членів, котрі передали їй частину власних повноважень для здійснення спільного правового регулювання у сферах, визначених Договором про Європейський Союз (далі – ДЄС). Головна ідея зазначеного Співтовариства полягає в тому, що для держав-членів існує подвійний правопорядок: національний і наднаціональний, де останній має вищість.

Першоджерелом цієї ідеї стали положення установчих договорів Співтовариства та прецедентна практика Суду ЄС. Так, у відомому рішенні в справі *Van Gend en Loos* Суд ЄС зазначив, що закони, прийняті європейськими інституціями, мають бути інтегровані в правові системи країн ЄС, які зобов'язані їх дотримуватися, тим самим визнаючи за правом ЄС перевагу над національним законодавством [1]. А в рішенні у справі *Costa v ENEL* суд зазначив, що «на відміну від звичайних міжнародних угод, Договір про Європейське економічне співтовариство створив власну правову систему, яка стала невід'ємною частиною правових систем держав-членів і яку національні суди зобов'язані дотримуватися» [2].

Тобто Суд ЄС обґрунтував існування наднаціонального правопорядку, що утверджується в законодавстві ЄС, яке має примат над національним законодавством, а тому фізичні та юридичні особи можуть звертатися до суду з вимогою захистити їхнє порушене право на пряму, посилячись на положення установчих Договорів, які не потребують додаткових заходів імплементації. Зазначені рішення стали важливим джерелом права ЄС та судової доктрини правозастосування.

Функціонування паралельно національного та наднаціонального правопорядків забезпечується дворівневою правовою, законодавчою, виконавчою і судовою системами. Категорії і сфери суспільних відносин, охоплені законодавством Союзу, визначені в Розділі I ДФЄС. Відповідно до положень цього розділу ЄС

наділений: виключними повноваженнями у сферах, визначених у статті 3 ДФЄС; спільними з державами-членами повноваженнями, зазначеними у статті 4 ДФЄС; координаційними повноваженнями у сферах, визначених у статті 5 ДФЄС; та повноваженнями вживати дії для підтримки, координації та доповнення дій держав-членів, передбачених у статті 6 ДФЄС. Тобто Договором передбачений розподіл повноважень між національними органами влади та інституціями ЄС.

Ідея утвердження дуального наднаціонального правопорядку полягає в тому, що його складники повинні гармонізувати між собою через функціонування та правозастосування відповідно до цінностей, принципів та засад, встановлених у Договорах. Це відбувається через розмежування нормативно-правового регулювання у сферах, віднесених до їх виключних повноважень, та пошуку спільних рішень у питаннях, де ці повноваження межують між собою.

Законодавче регулювання у спільних для держав-членів сферах здійснюється залежно від категорії повноважень, делегованих інституціям ЄС. Так, відповідно до статті 2 ДФЄС у сферах, де ЄС наділений виключними повноваженнями, лише Союз може здійснювати законодавчу діяльність й ухвалювати юридично обов'язкові акти. У сферах спільних повноважень Союз, і держави-члени можуть здійснювати законодавчу діяльність та ухвалювати юридично обов'язкові акти. Держави-члени координують свою економічну політику та політику зайнятості на передбачених у цьому Договорі засадах, які має право визначати Союз. У певних сферах, у яких Союз має повноваження вживати заходів, що підтримують, координують та доповнюють дії держав-членів, юридично обов'язкові правові акти Союзу, що ухвалені на підставі положень Договорів стосовно цих сфер, не тягнуть за собою гармонізацію законів або підзаконних актів держав-членів. Обсяг та механізми здійснення повноважень Союзу в кожній сфері визначаються окремими положеннями Договорів [3].

Система нормативно-правових актів ЄС визначена в положеннях статті 288 ДФЄС, до складу якої входять: акти, ухвалені установами ЄС на виконання повноважень, серед яких – регламенти, дирек-

тиви, рішення, висновки, рекомендації та законодавчі акти, прийняті згідно із законодавчою процедурою, встановленою у статті 294 ДФЄС. В окремих випадках директиви, регламенти, рішення можуть прийматися за спеціальною законодавчою процедурою. Тобто слід розмежовувати законодавчі акти ЄС та правові акти, прийняті на виконання повноважень. Зазначені акти відрізняються за сферою дії, суб'єктом та процедурою їх прийняття, та за юридичною силою в наднаціональному правопорядку. Не всі нормативно-правові акти ЄС мають вищу юридичну силу та пряму дію в національному правопорядку.

Пропонуємо розглянути ці два принципи з точки зору їх правової визначеності та застосування в наднаціональному правопорядку.

Наріжним принципом наднаціонального правопорядку, завдяки якому вдалося інтегрувати право ЄС у національні правові системи держав-членів ЄС, є принцип вищої юридичної сили права ЄС. Водночас у ДЄС та ДФЄС відсутнє положення про те, що Договори та законодавчі акти ЄС мають вищу юридичну силу порівняно з актами держав-членів. Джерелом цього принципу є прецедентна практика Суду ЄС, зокрема в рішенні у справі *Costa/ENEL* від 15 липня 1964 зазначено: «Таким чином, (...) право, що походить з Договору, незалежного джерела права, не може через свою особливу й унікальну природу бути нижчим за будь-які внутрішні правові норми у будь-якому форматі без позбавлення його статусу права Співтовариства та без того, щоб поставити під сумнів правові засади самого Співтовариства». Застосована у рішенні фраза «право, що походить з Договору» також звертає нашу увагу на джерела, де формується право ЄС, серед яких – не лише правові акти, а й рішення Суду ЄС, в яких знайшли своє обґрунтування принципи права, права та обов'язки, що становлять правовий доробок ЄС. І якщо на ранніх етапах Європейської інтеграції рішення Суду ЄС були джерелом правотворення, то з розвитком законодавчої бази практика Суду ЄС стала важливим джерелом правозастосування.

Це також підтверджується тим, що принцип вищої юридичної сили права ЄС так і не був визначений у тексті Догово-

рів, проте джерелом його формування та застосування є прецедентна практика Суду ЄС, про що зазначено у Декларації, яка є додатком до Заключного акта Міжурядової конференції, на якій було ухвалено Лісабонський договір, підписаний 13 грудня 2007 року. У тексті Декларації зазначено, що згідно з усталеною прецедентною практикою Суду ЄС, Договори та законодавчі акти, ухвалені Союзом на основі Договорів, мають вищу юридичну силу порівняно із законодавчими актами держав-членів, згідно з умовами, встановленими прецедентним правом. У ході конференції також було вирішено приєднати у вигляді Додатка до цього Заключного акта Висновок Юридичної служби Ради щодо вищої юридичної сили законодавства ЄС, що міститься у документі 11197/07 (JUR 260). У Висновку, окрім згаданого вище рішення Суду ЄС, зазначено: «Той факт, що принцип, який передбачає наділення права ЄС вищою юридичною силою, не буде включений до майбутнього Договору, жодним чином не впливає на існування цього принципу й існує прецедентне право Суду» [3].

У своїй практиці Суд ЄС вказує, що законодавство ЄС не може бути нижчим від національного законодавства, тому що сама природа Договорів встановлює спільні сфери, цінності та напрями розвитку права, яке розвивається в умовах функціонування інтеграційного правопорядку [4; 5; 6]. Примат права ЄС має застосовуватися до всіх національних актів, незалежно від того, були вони прийняті до або після відповідного акта ЄС, і спрямований на те, щоб громадяни були однаково захищені законодавством ЄС на всіх територіях ЄС.

Нами не дарма в тексті зроблено посилення на згаданий у декларації Висновок, оскільки в ньому вказано на існування в прецедентній практиці Суду ЄС застережень та умов визнання вищої юридичної сили положень Договорів та законодавства ЄС, тобто цей принцип не є безумовним. У своїх рішеннях Суд ЄС звертає увагу на такі ознаки норми, які вказують на її пряму дію, – точність, виключність встановлених зобов'язань, чітке коло суб'єктів, на яких поширюється дія та відсутність додаткових умов для застосування.

У своїх рішеннях Суд ЄС звертає увагу, що положення, які залишають за державою-членом право на імплементацію чи приведення національного законодавства у відповідність, можуть не мати прямої дії, а лише визнавати основні засади такого регулювання, яким не може суперечити національне правове регулювання. Тобто правове регулювання в цих сферах може мати особливості, затверджені національним законодавством.

У цьому контексті велике значення має ще один принцип правозастосування – пряма дія нормативно-правових актів ЄС, оскільки не всі положення Договорів та законодавства ЄС мають пряму дію. А отже, перш ніж застосовувати нормативно-правові акти ЄС, особливо національними судами, слід чітко розуміти, чи мають такі акти пряму дію чи правове регулювання зазначених правовідносин здійснюється національним законодавством, приведеним у відповідність до права ЄС.

Це ще один виклик для національних судів, які повинні оцінити всі аспекти правового регулювання в конкретній сфері, зміст норм законодавства ЄС на предмет точності викладу зобов'язання та суб'єктного складу та прийняти рішення, чи мають норми законодавства ЄС пряму дію у цих правовідносинах, чи все-таки на них поширюється дія національного законодавства. У разі вирішення цих питань судді та адвокати повинні володіти знаннями, пов'язаними з особливостями застосування прямої дії норм права ЄС, бути ознайомленими з практикою Суду ЄС, а у разі виникнення труднощів звернутися з обґрунтованим запитом до Суду ЄС про винесення попереднього рішення.

Загалом Суд ЄС у своїй практиці обґрунтовує два аспекти прямої дії: вертикальний і горизонтальний. Пряма вертикальна дія має наслідок у відносинах між людьми та країною. Це означає, що окремі особи можуть посилатися на положення законодавства ЄС стосовно держави. Горизонтальний прямий ефект має наслідок у відносинах між індивідами. Це значить, що особа може посилатися на положення законодавства ЄС стосовно іншої особи.

Залежно від типу нормативного акта Суд ЄС визнає або повну пряму дію (тобто горизонтальну пряму дію та вер-

тикальну пряму дію), або часткову пряму дію (обмежену до прямого вертикального впливу). У справі *Van Gend en Loos* Суд ЄС визначив принцип прямої дії первинного законодавства. Однак цей принцип не безумовний і обмежується вимогою про те, що зобов'язання мають бути точними, ясними та безумовними, а також не повинні вимагати додаткових національних чи європейських заходів. Це підтверджується рішенням Суду ЄС у справі *Ursula Becker v Finanzamt Münster-Innenstadt*, в якому суд відхилив пряму дію положень ДЄС, обґрунтувавши це тим, що положення не мають прямої дії, за умови, якщо країни мають свободу розсуду, хоча б мінімальну, щодо імплементації відповідного положення [7]. У справі *Peter Kaefer and Andrea Procacci v French State* Суд ЄС підтвердив, що положення є безумовним, оскільки воно не залишає державам-членам свободу розсуду, а отже, має пряму дію [8]. Саме тому національні суди у виборі правового регулювання повинні оцінювати зміст законодавчих норм ЄС на предмет їх прямої дії.

Тобто критерії визначення дії права ЄС найбільш вичерпно наведені в практиці Суду ЄС, яка є джерелом судової доктрини правозастосування у наднаціональному правопорядку.

Принцип прямої дії також стосується актів вторинного законодавства, тобто актів, прийнятих інституціями ЄС, таких як: регламенти, директиви та рішення, які впливають із принципів і цілей, викладених у договорах. Відповідно до статті 288 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС) регламент має загальне застосування, є обов'язковим у повному обсязі та повинен прямо застосовуватися в усіх державах-членах. Відповідно до судової доктрини Суду ЄС це повний прямий ефект [9].

Директива є обов'язковою для кожної держави-члена, якій її адресовано, проте вона залишає національним органам влади вибір форми та засобів, а також має бути транспонована в національне законодавство. Однак здебільшого Суд визнає пряму дію директив з метою захисту прав осіб. Так, наприклад, Суд ЄС у рішенні у справі *Yvonne van Duyn v Home Office* встановив, що директива має пряму дію,

якщо її положення є безумовними, досить чіткими та точними, а також за умови, що держава-член ЄС не транспонувала директиву до встановленого терміну [10]. Такі директиви можуть мати лише прямий вертикальний ефект. Держави-члени зобов'язані виконувати умови директиви, які не звертаються проти особи [11].

Рішення обов'язкове в повному обсязі для тих, кому воно адресоване. Рішення інституцій можуть мати пряму дію, якщо вони посилаються на державу-члена як адресата. Для рішень визнається лише вертикальна пряма дія. У своєму рішенні у справі *Demirel* проти *Stadt Schwäbisch Gmünd* Суд визнав пряму дію певних міжнародних угод, відповідно до тих критеріїв, які були визначені у справі *Van Gend en Loos* [12]. Відповідно до положень статті 288 ДФЄС рекомендації та висновки не вважаються зобов'язальними, а отже, вони не мають прямої дії.

Після об'єднання європейських країн у Європейський Союз відбулося поєднання двох правопорядків – національного і наднаціонального, який у сферах виключних повноважень має вищість. Тобто суб'єктам правозастосування постійно доводиться визначати, до якої сфери правового регулювання належать ті чи інші правовідносини і якими нормативно-правовими актами вони регулюються, встановленими в національному законодавстві чи законодавстві ЄС.

Функціонування паралельно національного та наднаціонального правопорядків забезпечується дворівневою правовою, законодавчою, виконавчою і судовою системами та регулюється ДЄС, ДФЄС та національними конституціями. Дуальний характер правопорядку забезпечується розподілом повноважень між ЄС та національними державами, розмежуванням сфер правового регулювання та компетенції, встановленими критеріями юридичної дії нормативно-правових актів.

Утвердження наднаціонального правопорядку стало можливим завдяки прецедентній практиці Суду ЄС, яка стала авторитетним джерелом права ЄС, тлумачення Договорів, утвердження правових принципів, і найголовніше – джерелом правозастосування в наднаціональному правовому порядку.

Інтеграція держав-членів відбулася в тому числі через імплементацію основних цінностей, засад та принципів права ЄС у національне законодавство, наближення законодавства ЄС, визнання прямої дії окремих його положень та здійснення захисту прав національними судами у сферах, на які поширюється його дія.

Основними принципами правозастосування є принцип вищої юридичної сили та принцип прямої дії положень Договорів та законодавства ЄС. Зазначені принципи не є абсолютними і мають критерії їх застосування залежно від змісту норми, виду нормативно-правового акта та меж повноважень, делегованих державами-членами для інституцій ЄС.

Зі складнощами правозастосування в наднаціональному правопорядку, незважаючи на тривалість перебування в ЄС, стикаються всі держави-члени, що підтверджується великою кількістю звернень їх національних судових органів до Суду ЄС із запитом на ухвалення попереднього судового рішення. Оскільки складно не лише тлумачити норму, а й визначити межі її застосування та юридичної дії. Не рідко виникають ситуації, коли у рішеннях Суду ЄС констатовано порушення державою-членом взятих на себе зобов'язань саме за неправильне правозастосування.

Особливості правозастосування законодавства ЄС національними судами держав-членів походять із правової природи наднаціонального правопорядку, ідея якого була зазначена в змісті установчих Договорів і розвинена в прецедентній практиці Суду ЄС, зокрема в рішеннях у справах *Van Gend en Loos* та *Costa v ENEL*. У зазначених рішеннях Суд ЄС обґрунтував існування наднаціонального правопорядку, наділяючи його такими ознаками: є невід'ємною частиною національних правових систем держав-членів; не потребує додаткових заходів імплементації; має примат над національним законодавством, суб'єктами якого є не лише держави, а й фізичні та юридичні особи; є обов'язковим для дотримання національними судами; захист порушеного права може здійснюватися на підставі положень установчих Договорів. Існування паралельно національного та наднаціонального правопорядків зумовлює функціонування двох рівнів судових органів.

Для розуміння правил правозастосування в наднаціональному правопорядку слід комплексно читати положення ДЄС і ДФЄС, зокрема щодо: засад розподілу повноважень між ЄС та державами-членами (стаття 4 ДЄС); функцій Суду ЄС та національних судів (стаття 19 ДЄС); юрисдикції Суду (статті 256, 258, 259, 263, 265, 267 ДФЄС) та Загального Суду (статті 263, 268, 270, 272 ДФЄС); сфер та категорій повноважень ЄС (статті 2–6 ДФЄС), системи нормативно-правових актів ЄС та механізму їх прийняття і дії (статті 288, 294 ДФЄС).

Основоположний принцип правозастосування наднаціонального правопорядку – принцип вищої юридичної сили права ЄС – затверджений прецедентною практикою Суду ЄС та закріплений у декларації до Договорів. Примат права ЄС має застосовуватися до всіх національних актів, незалежно від того, були вони прийняті до або після відповідного акта ЄС і спрямовуватися на те, щоб громадяни були однаково захищені законодавством ЄС на всіх територіях ЄС.

Водночас слід враховувати, що не всі положення Договорів та законодавства ЄС мають пряму дію, умови яких зазначені в практиці Суду ЄС. У своїй практиці Суд ЄС обґрунтовує два аспекти прямої дії: вертикальний і горизонтальний. Пряма вертикальна дія має наслідок у відносинах між людьми та країною. Це означає, що окремі особи можуть посилатися на положення законодавства ЄС стосовно держави. Горизонтальний прямий ефект має наслідок у відносинах між індивідами. Це значить, що особа може посилатися на положення законодавства ЄС стосовно іншої особи.

Наближення України до членства в ЄС вимагає від національних органів державної влади та наукової спільноти впровадження навчальних програм та науково-практичних матеріалів з питань правозастосування в наднаціональному правопорядку, орієнтованих на підвищення кваліфікації державних службовців, суддів, народних депутатів та інших суб'єктів правотворення і правозастосування. Оскільки приведення національного законодавства у відповідність до права ЄС вимагатиме їх ефективного застосування, а також розмежування сфер

правового регулювання – національного та наднаціонального. Складність правової системи ЄС, відсутність чітких критеріїв правозастосування нормативно-правових актів ЄС у положеннях Договорів та

визначеність їх у практиці Суду ЄС потребує розвитку наукових досліджень у цій сфері, що сприятиме підготовці до вступу України до ЄС та ефективному досягненню спільних цілей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Judgment of the Court of 5 February 1963, NV Algemene Transport-en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration, C-26/62, EU:C:1963:1. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61962CJ0026>.
2. Judgment of the Court of 15 July 1964, Flaminio Costa v E.N.E.L., C 6/64, EU:C:1964:66. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/kharakterystyka-prava-yes>.
3. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06.
4. Judgment of the Court of 17 December 1970, Internationale Handelsgesellschaft mbH v Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, C 11/70, EU:C:1970:114. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61970CJ0011>.
5. Judgment of the Court of 9 March 1978, Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal SpA, C- 106/77, EU:C:1978:49. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61977CJ0106>.
6. Judgment of the Court (Sixth Chamber) of 13 November 1990, Marleasing SA v La Comercial Internacional de Alimentacion SA, C-106/89, EU:C:1990:395. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61989CJ0106>.
7. Judgment of the Court of 19 January 1982, Ursula Becker v Finanzamt Münster-Innenstadt, C-8/81, EU:C:1982:7. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A61981CJ0008>.
8. Judgment of the Court of 12 December 1990, Peter Kaefer and Andréa Procacci v French State, C - 100/89 and C-101/89, EU:C:1990:456. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A61989CJ0100>.
9. Judgment of the Court of 4 December 1974, Yvonne van Duyn v Home Office, C-41/74, EU:C:1974:133. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A61974CJ0041>.
10. Judgment of the Court of 14 December 1971, Politi s.a.s. v Ministry for Finance of the Italian Republic, C-43/71, EU:C:1971:122. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A61971CJ0043>.
11. Judgment of the Court of 5 April 1979, Criminal proceedings against Tullio Ratti, C-148/78, EU:C:1979:110. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A61978CJ0148>.
12. Judgment of the Court of 30 September 1987, Meryem Demirel v Stadt Schwäbisch Gmünd, C-12/86, EU:C:1987:400. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3AI14547>.